

3. Положення про дистанційне навчання: Наказ Міністерства освіти і науки України від 25.04.2013 р. № 466. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0703-13#Text>. (дата звернення: 06.10.2023).

4. Положення про організацію освітнього процесу в КЗВО «Барський гуманітарно-педагогічний коледж ім. М. Грушевського». URL: <https://drive.google.com/file/d/1oYhohAJ1KQJxRxucpqaFuPrZuFcoargI/view>. (дата звернення: 06.10.2023).

5. Положення про організацію самостійної роботи студентів в умовах кредитно-модульної системи в КЗВО «Барський гуманітарно-педагогічний коледж ім. М. Грушевського». URL: <https://drive.google.com/file/d/1gOIHUPb6UNbka44DJ1S7xNSHQDEtUjZo/view?usp=sharing> (дата звернення: 06.10.2023).

6. Федорчук Н. А. Педагогіка: матеріали для самостійного вивчення : навчально-методичний посібник. Бар : Видавничий центр КЗВО «Барський гуманітарно-педагогічний коледж ім. М. Грушевського», 2023. 399 с.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-331-9-21>

ДОСТУП ДО МЕДИЧНОЇ ОСВІТИ В ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ. ВИКЛИКИ СЬОГОДЕННЯ

Янішен І.В.

*доктор медичних наук, професор,
завідувач кафедри ортопедичної стоматології
Харківський національний медичний університет
м. Харків, Україна*

Томілін В.Г.

*кандидат медичних наук, доцент,
доцент кафедри ортопедичної стоматології
Харківський національний медичний університет
м. Харків, Україна*

Дюдіна І.Л.

*кандидат медичних наук, доцент,
доцент кафедри ортопедичної стоматології
Харківський національний медичний університет
м. Харків, Україна*

Кожен із нас в дитинстві мріяв про якусь професію. «Ким ти хочеш стати?» [1]. На це питання ми давали різні відповіді в залежності від віку та тимчасових уподобань: коли згадували першу вчительку, то

хотіли бути вчителем, коли бачили героїчних людей, то мріяли про професію пожежника, поліцейського, військового, коли грали в лікаря, то хотіли бути лікарем. В професію можна погратися декілька днів, а коли набридне, швидко її змінити. Потім все одно настає той момент, коли треба серйозно задуматися про дійсно цікаву та перспективну професію, від вибору якої залежить наше майбутнє.

Освітній процес в університеті відрізняється від навчання в середній школі своїми методами, формами, режимом, обсягом навчального матеріалу. Здобування вищої освіти потребує високої моральної поведінки, свідомого та відповідального виконання кожним студентом своїх обов'язків, підтримування атмосфери доброзичливості, взаємодопомоги, взаємної відповідальності та академічної доброчесності.

Події, що передували запровадженню карантину навесні 2020 року, та наполегливі вказівки з боку керівництва університету щодо швидкого оволодіння курсом дистанційного навчання, показали, що це рішення було правильним і прийнято своєчасно. Думка про те, що упереджене ставлення до прискореного опанування методів дистанційного навчання, ґрунтувалося на повній впевненості того, що це стане в нагоді найближчим часом.

Головні виклики для навчання, які виникли після пандемії COVID-19, вимусили пристосуватися до нових умов проведення освітнього процесу в Україні, а також дозволили використати досвід дистанційного формату до швидкої адаптації під час воєнного стану, пов'язаного з повномасштабною військовою агресією.

Є думка, що освіта в Україні оновиться і стане новою поп культурою за рахунок модернізації на базі інновацій, глобальної цифровізації. Цей новий освітній проект стане продовженням «ДІІ» та буде мати назву «МРІЯ» [2]. Але з іншого боку, як прив'язати цю «МРІЮ» до медичної освіти?

Станом на січень 2023 року майже 60% пошкоджених шкіл було відновлено в Чернігівській області, 71% – у Київській області. Натомість у Харківській області відновлення практично не відбувається (близько 5%) внаслідок постійних мілітаризованих дій з боку агресора [3]. Фактова експертиза довела, що дві школи міста взагалі відновленню не підлягають. Що стосується закладів вищої освіти в Харкові, то лише одиниці з них не зазнали ушкоджень, решта – потребує відновлення більшою або меншою мірою. Іншими словами, необхідність відновлення освітньої інфраструктури міста поки ще не дозволяє організувати повноцінний освітній процес. Не лише ці труднощі турбують освітян та здобувачів освіти. За даними дослідження Державної служби якості освіти при МОН, на рівень успішності здобувачів освіти впливають не лише зміна форми навчання з очної на дистанційну, а також більшою або меншою мірою наступні чинники: психологічний стан, повітряні тривоги, відсутність

електрики, інтернету та опалення, бойові дії на території, брак підручників та якісних гаджетів для навчання, брак робочого місця вдома, знаходження за кордоном. Тривожність, втомленість та напруженість відчують у 1,5 рази більше здобувачів освіти за період з лютого 2022 року [4].

В Україні є три види формальної після середньої освіти: професійна, фахова–передвища та вища. Вища освіта – це також: наукові дослідження (аспірантура, докторантура). [5, с. 9]. Медична спеціальність «Стоматологія» має п'ятирічну магістерську програму підготовки, без бакалаврату. Але неможливо уявити собі цю підготовку без опанування практичних навичок з боку здобувачів освіти [6, с. 94].

Варто зазначити, що повномасштабне військове вторгнення суттєво змінило перебіг усіх процесів в Україні, вища освіта не стала винятком. Потрібно висловити слова подяки основним державним інституціям за публічну політику в сфері освіти, яка була спрямована на мінімізацію шкідливих наслідків від цих подій. Припинення освітнього процесу та оголошення двотижневих канікул, дострокова атестація, законодавче закріплення державою гарантій для учасників освітнього процесу, вирішення питання академічної мобільності, зниження вимог щодо атестації здобувачів освіти та інші кроки – все це дозволило впоратися з викликами воєнного стану та максимально зберегти систему від можливих суттєвих втрат. Висловлюємо слова подяки бійцям Збройних сил України, завдяки зусиллям яких ми маємо можливість вчитися та навчатися, вшануємо пам'ять тих, хто віддав своє життя задля нашого майбутнього.

Вклад кожного, хто має відношення до освітнього процесу, в спільну справу, підтримка міжнародної спільноти, допомога з боку партнерів, розширення співпраці між українськими та іноземними закладами вищої освіти повинні мати на меті удосконалення стратегії відновлення, модернізації та розвитку системи вищої освіти України.

Література:

1. Наскільки справдилися очікування щодо навчання в університеті. URL: <https://fspu.udpu.edu.ua/> (дата звернення 13.10.2023).
2. На часі? Освіту в Україні робитимуть новою поп культурою. URL: <https://www.dw.com/uk/na-casi-ci-ni-osvitu-v-ukraini-robotimut-novou-popkulturou/a-66634720> (дата звернення 13.10.2023).
3. Війна та освіта. Як рік повномасштабного вторгнення вплинув на українські школи. URL: <https://cedos.org.ua/researches/vijna-ta-osvita-yak-rik-povnomasshtabnogo-vtorgnennya-vplynuv-na-ukrayinski-shkoly/>
4. Як війна змінила систему освіти в Україні. URL: <https://insidermedia.net/news/po-polickax-yak-viina-zminila-sistemu-osviti-v-ukrayini>

5. Ніколаєв Є., Рій Г., Шемелинець І. Вища освіта в Україні: зміни через війну: аналітичний звіт. Київ : Київський університет ім. Бориса Грінченка, 2023. 94 с.

6. Янішен І. В., Томлін В. Г., Дюдiна І. Л. Освітній процес в медичних закладах вищої освіти в сучасних умовах. *Інноваційна стоматолгічна наука. Аспекти і тенденції розвитку теорії та практики* : тези доповідей у НПК, м. Харків, 16–17 грудня 2022. С. 93–96.